

Research Paper

Relationship between Perceived Stress and Psychological Capital of Students in Nursing and Midwifery in Ahvaz, Iran During the COVID-19 Pandemic

Shaghayegh Salehi¹, Negar Leylatan¹, Mehrnaz Ahmadi^{2*}

1. Student Research Committee, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

2. Department of Medical and Surgical Nursing, Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing and Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Citation Salehi Sh, Leylatan N, Ahmadi M. [Relationship between Perceived Stress and Psychological Capital of Students in Nursing and Midwifery in Ahvaz, Iran During the COVID-19 Pandemic (Persian)]. *Qom Univ Med Sci J.* 2023; 17:E1577.2. <https://doi.org/10.32598/qums.17.1577.2>

 <https://doi.org/10.32598/qums.17.1577.2>

Received: 01 Feb 2023

Accepted: 15 Apr 2023

Available Online: 06 Nov 2023

Keywords:

Stress, Psychological capital, Students, Nursing, COVID-19

ABSTRACT

Background and Objectives: The COVID-19 pandemic led to mental health problems in people, including nursing students. People use different coping strategies when faced with unprecedented stress. This study aims to determine the relationship between perceived stress and psychological capital components (hope, optimism, resilience, self-efficacy) among students in nursing and midwifery in Ahvaz, Iran, during the COVID-19 pandemic.

Methods: This is a descriptive-correlational study that was conducted on 178 third- and fourth-year undergraduate students in nursing midwifery at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, who were selected using a census method. The data were collected from May to July 2022 online using a demographic checklist, Cohen's Perceived Stress Scale 14-item, and Luthans's Psychological Capital Questionnaire. Data were analyzed using independent t-test, one-way ANOVA, Pearson's correlation test, and multiple linear regression analysis in SPSS software, version 22.

Results: A significant and negative correlation was found between perceived stress and psychological capital components ($r=-0.5$, $P<0.001$). Regression models showed that optimism ($\beta=-0.36$, $P<0.001$), self-efficacy ($\beta=-0.30$, $P=0.001$), visiting a psychologist ($\beta=-0.17$, $P=0.005$), and resilience ($P=0.043$, $\beta=0.16$) were the predictors of perceived stress in nursing students. These factors were able to predict 32% of the changes in the perceived stress variable.

Conclusion: There is a negative relationship between psychological capital and perceived stress of students in nursing and midwifery. It is recommended to make appropriate plans to improve the psychological capital of these students to prevent and control their stress during the pandemic.

*** Corresponding Author:**

Mehrnaz Ahmadi, PhD.

Address: Department of Medical and Surgical Nursing, Nursing Care Research Center in Chronic Diseases, School of Nursing and Midwifery, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, Ahvaz, Iran.

Tel: +98 (916) 3187081

E-Mail: mer.ahmadi@gmail.com

Copyright © 2023 Qom University of Medical Sciences.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).
Noncommercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

Introduction

The novel coronavirus (COVID-19) was first reported in China in late 2019 and then spread all over the world in 2020. Many studies investigated the prevalence of psychological disorders during the COVID-19 pandemic, and their results indicated the negative effects of this disease on the mental health of the general population, including students. Stress is the psychological and physiological response of the body to any perceived change or threat. Medical students had more stress and anxiety about infection or transmitting the disease to their families due to being in medical centers and contact with the infected patients. Studies have shown that the use of coping strategies, such as psychological capital, is effective in managing stressful events. This study aims to determine the relationship between perceived stress and the psychological capital components (hope, optimism, resilience, self-efficacy) among students in nursing and midwifery during the COVID-19 pandemic.

Methods

This is a descriptive-correlational study that was conducted on 178 third- and fourth-year undergraduate students in nursing from [Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences \(AJUMS\)](#) in Iran, who were selected using a census method. The data were collected from May to July 2022 online using a demographic checklist, Cohen's Perceived Stress Scale (PSS), and Luthans's Psychological Capital Questionnaire (PCQ). Demographic checklist surveyed age, sex, marital status, history of COVID-19 infection, family history of COVID-19 infection, history of death due to COVID-19 in the family, and history of visiting a psychologist due to having stress, depression, and anxiety. The PSS has 14 items scored on a 5-point Likert scale. The total score ranges from 0 to 56, where higher scores indicate higher levels of stress. Items 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, and 13 have reversed scoring. In this study, a score of 0-17.99 indicates a low level of stress; a score of 18-35.99 shows a moderate level of stress; and a score >36 indicates a high level of stress. The Persian version of PSS was validated in Iran by Maroufizadeh et al., who reported a Cronbach's alpha coefficient of 0.9. The PCQ has 24 items and four subscales of hope, optimism, resilience, and self-efficacy. Each subscale contains six items rated on a six-point Likert scale from 1 (completely disagree) to 6 (completely agree). In this study, a score of 24-39.99 indicates a low and unfavorable level; a score of

40-79.99 shows a moderate level; and a score ≥ 80 indicates a high and favorable level of psychological capital. The validity and reliability of the PCQ were confirmed in the study by Shokri et al. For the reliability, they reported Cronbach's alpha values of 0.87, 0.83, 0.86, and 0.70 for the subscales of self-efficacy, hope, resilience, and optimism, respectively. Data were analyzed using an independent t-test, one-way ANOVA, Pearson's correlation test, and multiple linear regression analysis in SPSS software, version 22.

Results

The mean total score of PCQ in students was 110.2 ± 16 , which shows a good and high level. The highest score was related to the self-efficacy dimension and the lowest score was related to the resilience dimension. The majority of students (97.2%) showed a high psychological capital. The mean total score of PSS was 24.4 ± 10.3 , which shows a moderate level. The majority of students (61.8%) reported moderate level of stress.

A significant and negative correlation was found between perceived stress and psychological capital components ($r = -0.5$, $P < 0.001$). Regression models showed that optimism ($\beta = -0.36$, $P < 0.001$), self-efficacy ($\beta = -0.30$, $P = 0.001$), visiting a psychologist ($\beta = -0.17$, $P = 0.005$), and resilience ($\beta = 0.16$, $P = 0.043$) were the predictors of perceived stress in nursing students. These factors together were able to predict 32% of the changes in the perceived stress variable.

Conclusion

The results of the present study showed that the majority of students of [AJUMS](#) in nursing and Midwifery had high psychological capital. However, those who had a history of visiting a psychologist due to mental problems during the pandemic significantly reported lower scores in all dimensions of psychological capital. The majority of students reported moderate perceived stress. The results of the present study showed a negative and significant correlation between perceived stress and all components of psychological capital. Therefore, the increase in self-efficacy, hope, resilience, and optimism of students can reduce their stress. This shows the need to pay attention to the psychological aspects of nursing students. It is recommended to manage psychological problems of nursing students and improve their self-efficacy, hope, optimism, and resilience so that they can take advantage of psychological capital as much as possible and can control their perceived stress.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the ethics committee of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences (ethics code: IR.AJUMS.REC.1400.633).

Funding

This article was extracted from a research proposal and funded by Jundishapur University of Medical Sciences.

Authors contributions

Design, data analysis, supervision: Mehrnaz Ahmadi;
Data collection: Shaghayegh Salehi and Negar Leylatah;
Writing: All authors.

Conflicts of interest

The authors declared no conflicts of interest.

Acknowledgements

The authors would like to thank the Vice-Chancellor for Research and Technology and the Student Research Committee of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences, and all the nursing students who participated in this study for their support and cooperation.

مقاله پژوهشی

رابطه استرس ادراک شده و سرمایه روانشناختی در دانشجویان پرستاری و مامایی شهر اهواز در دوران شیوع کووید-۱۹

شقایق صالحی^۱، نگار لیلتن^۱، مهرناز احمدی^۲

۱. کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

۲. گروه داخلی و جراحی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری در بیماری‌های مزمن، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران.

Citation Salehi Sh, Leylatan N, Ahmadi M. [Relationship between Perceived Stress and Psychological Capital of Students in Nursing and Midwifery in Ahvaz, Iran during the COVID-19 Pandemic (Persian)]. *Qom Univ Med Sci J*. 2023; 17:E1577.2. <https://doi.org/10.32598/qums.17.1577.2>

<https://doi.org/10.32598/qums.17.1577.2>

چکیده

زمینه و هدف: بیماری همه گیر کووید-۱۹ موجب تضعیف سلامت روان عموم جامعه، به ویژه دانشجویان شد. دانشجویان در مواجهه با موقعیت های استرس زای بی سابقه، استراتژی های مختلف مقابله ای را به کار گرفته اند. هدف این مطالعه، تعیین همبستگی استرس ادراک شده با مؤلفه های سرمایه روان شناختی (امیدواری، خوش بینی، تاب آوری و خودکارآمدی) در دانشجویان پرستاری و مامایی در دوران همه گیری کرونا بود.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی همبستگی روی ۱۷۸ دانشجوی سال سوم و چهارم پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز که به روش سرشماری وارد مطالعه شدند، انجام شد. داده ها از اردیبهشت تا تیر سال ۱۴۰۱ با استفاده از پرسش نامه های برخط جمع آوری شد. ابزار گردآوری داده ها شامل پرسش نامه اطلاعات جمعیت شناختی، پرسش نامه استرس ادراک شده کوهن نسخه ۱۴ سؤالی و پرسش نامه سرمایه های روان شناختی لوتانز بود. داده ها با استفاده از آزمون تی مستقل، آنالیز واریانس یک طرفه، آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه در نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ تجزیه و تحلیل شد.

یافته ها: نتایج مطالعه حاضر، همبستگی منفی و معنادار بین استرس ادراک شده و مؤلفه های سرمایه روان شناختی را نشان داد ($P < 0/001$)، $r = 0/5$ ، آنالیز رگرسیون خطی چندگانه نشان داد بُعد خوش بینی ($\beta = 0/36$ ، $P < 0/001$)، بُعد خودکارآمدی ($\beta = 0/30$ ، $P = 0/001$)، مراجعه به روان شناس ($\beta = 0/17$ ، $P = 0/005$) و بُعد تاب آوری ($\beta = 0/16$ ، $P = 0/043$) به ترتیب از عوامل پیشگویی کننده استرس در دانشجویان بودند. این عوامل توانستند ۳۲ درصد از تغییرات متغیر استرس ادراک شده را پیش بینی کنند.

نتیجه گیری: با توجه به همبستگی منفی بین سرمایه های روان شناختی و استرس ادراک شده در دانشجویان شایسته است در راستای ارتقای سطح سرمایه های روان شناختی دانشجویان با هدف پیشگیری و کنترل استرس آن ها برنامه ریزی های مناسبی انجام شود.

تاریخ دریافت: ۱۲ بهمن ۱۴۰۱

تاریخ پذیرش: ۲۶ فروردین ۱۴۰۲

تاریخ انتشار: ۱۵ آبان ۱۴۰۲

کلیدواژه ها:

استرس، روان شناسی، دانشجویان پرستاری، کووید-۱۹

* نویسنده مسئول:

دکتر مهرناز احمدی

نشانی: اهواز، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری در بیماری های مزمن، گروه داخلی و جراحی.

تلفن: ۳۱۸۷۰۸۱ (۹۱۶) ۹۸+

رایانامه: mer.ahmadi@gmail.com

Copyright © 2023 Qom University of Medical Sciences.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

Noncommercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

مقدمه

در کاهش استرس داشته باشد [۱۰]. افراد علاوه بر داشتن دیدگاه مثبت به آینده باید به توانایی خود در رویارویی با مشکلات باور داشته باشند که دستیابی به آن نیازمند بهره‌مندی از مؤلفه خودکارآمدی است [۱۱]. خودکارآمدی، رسیدن به خودباوری در فرد است تا یقین پیدا کند که توانایی انجام کاری را دارد [۱۲]. بالا بودن خودکارآمدی دانشجویان سبب افزایش سازش تحصیلی آنان می‌شود که به دنبال آن حس تعلیق‌پذیری دانشجویان به محیط آموزشی بالا رفته، قادر به کنترل احساسات و در نهایت کاهش استرس می‌شود [۱۳].

سفری‌زاده و همکاران، خودکارآمدی در دانشجویان را عاملی مهم در بهبود سازش دانشجویان با محیط آموزشی حتی در شرایط دشوار و چالش‌برانگیز پاندمی دانستند که سبب می‌شود علاقه‌مندی و آرامش دانشجویان افزایش یابد [۱۴]. همچنین نتایج مطالعات حاکی از بهبود مهارت‌های تاب‌آوری با افزایش خودکارآمدی است [۱۴]. تاب‌آوری جزئی از سازوکارهای تنظیم هیجانات بوده که سبب می‌شود انسان در برابر چالش‌ها از خود سازش نشان داده و موجب کسب تفکرات و مهارت‌های خودمدیریتی در فرد می‌شود و رابطه معکوس با اضطراب دارد [۱۵، ۱۶].

اگرچه کووید-۱۹ در حال حاضر در سطح جهان کمرنگ شده و جوامع به روال سابق پیش از پاندمی بازگشتند، اما تأثیرات روانی و استرس‌های آن دوران اثرات پایداری بر عموم جامعه، خصوصاً دانشجویان داشته است. بازگشت هرچه سریع‌تر به شرایط پیش از پاندمی سبب شده تأثیرات طولانی‌مدت استرس ناشی از دوران پاندمی در دانشجویان که می‌تواند تأثیرات سوئی بر عملکرد تحصیلی آن‌ها داشته باشد، به حاشیه رانده شود. با توجه به اهمیت سلامت روان دانشجویان پرستاری و مامایی به دلیل ماهیت شغل آن‌ها که ذاتاً استرس‌زاست، بررسی سازوکارهای مقابله‌ای مؤثر می‌تواند ایجادکننده دیدگاه‌های کل‌نگر برای آماده‌سازی دانشجویان در شرایط مشابه در آینده باشد. مطالعه حاضر با هدف تعیین همبستگی استرس ادراک‌شده با مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی در دانشجویان پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در سال ۱۴۰۱ انجام شد.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر، یک مطالعه توصیفی همبستگی است که پس از تأیید کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز در نیم‌سال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ انجام شد. در این پژوهش، نمونه‌گیری به صورت سرشماری بوده و تمام دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری و مامایی سال سوم و چهارم را شامل شده است. از ۲۳۰ دانشجوی پرستاری با شرایط ورود به پژوهش، ۵۲ دانشجو مایل به شرکت در پژوهش نبودند. نمونه‌های این پژوهش را ۱۷۸ دانشجوی پرستاری تشکیل دادند که با رضایت خود در پژوهش شرکت کردند. معیارهای ورود به مطالعه شامل

کووید-۱۹ در اواخر سال ۲۰۱۹ در چین شیوع پیدا کرد و در سال ۲۰۲۰ به سراسر جهان گسترش یافت [۱]. مطالعات فراوانی به بررسی میزان شیوع اختلالات روان‌شناختی هم‌زمان با پاندمی کووید-۱۹ پرداختند و نتایج، بیانگر اثرات روان‌شناختی مخرب این بیماری بر سلامت روان عموم جامعه، از جمله دانشجویان بود [۲، ۱]. استرس، پاسخ روان‌شناختی و فیزیولوژیک بدن به هرگونه تغییر یا تهدید درک‌شده است [۳]. دانشجویان علوم پزشکی به علت حضور در مراکز درمانی و تماس بیشتر با بیماران کووید-۱۹ استرس و اضطراب بیشتری در خصوص ابتلای خود یا انتقال بیماری به نزدیکان‌شان احساس می‌کردند [۲].

همچنین نگرانی از تأثیر پاندمی کرونا بر آینده تحصیلی و شغلی دانشجویان، از جمله عواملی بودند که بر استرس و اضطراب آنان می‌افزود [۳، ۲]. مطالعه سایمن و همکاران در زمینه سلامت روان دانشجویان نشان داد افسردگی، اضطراب و استرس دانشجویان نسبت به دوران پیش از پاندمی افزایش قابل‌توجهی داشته و سطح این اختلالات در دانشجویان در مقایسه با عموم جمعیت ۳ تا ۸۷ درصد بالاتر بوده است [۴].

استرس یک رابطه خاص بین فرد و محیط است که فشاری خارج از توان فرد به او تحمیل کرده [۳] و با پیامدهای منفی بر سلامت جسم و روان مرتبط است [۳، ۲]. مطالعات نشان داد استفاده کارآمد از سازوکارهای مقابله روانی، از جمله کسب و تقویت سرمایه‌های روان‌شناختی در مدیریت وقایع استرس‌زا مؤثر است [۵].

از نظر مفهومی سرمایه‌های روان‌شناختی یکی از شاخص‌های روان‌شناسی مثبت‌گراست و با ویژگی‌هایی مانند باور فرد به توانایی‌هایش برای دستیابی به موفقیت، داشتن پشتکار در دنبال کردن اهداف، ایجاد استندهای مثبت درباره خود و تحمل مشکلات مشخص می‌شود [۶]. برخورداری از سرمایه‌های روان‌شناختی، افراد را قادر می‌سازد تا علاوه بر مقابله بهتر با موقعیت‌های استرس‌زا کمتر دچار تنش شوند [۵]. سرمایه روان‌شناختی (امید، خوش‌بینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی) به‌طور مؤثری ترس افراد را کاهش می‌دهند؛ بنابراین سرمایه‌های روان‌شناختی ممکن است یک سازوکار روان‌شناختی مهم برای دانشجویان دانشگاه در مقابله با عوامل استرس‌زا، از جمله بحران کووید-۱۹ و حفظ سلامت روان آن‌ها باشد [۷].

امید حالتی است که موجب افزایش انگیزه افراد برای رسیدن به اهداف خود با وجود احتمال مواجه با مشکلات می‌شود [۸]. مطالعات نشان داده استرس ادراک‌شده با تمام منابع امید رابطه منفی داشته و افراد با سطح امید بالاتر، استرس کمتری درک می‌کنند [۹].

خوش‌بینی مؤلفه دیگر سرمایه‌های روان‌شناختی است و یک چشم‌انداز مثبت نسبت به آینده است که می‌تواند نقش مؤثری

نامطلوب، ۴۰ تا ۷۹/۹۹ متوسط و نمرات ۸۰ و بالاتر، بالا و مطلوب در نظر گرفته شد. روایی و پایایی پرسش‌نامه در مطالعه شکری و همکاران تأیید شد و پایایی پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ برای عوامل خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی، به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۳، ۰/۸۶ و ۰/۷۰ گزارش شد [۱۹].

پس از جمع‌آوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آن با نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۲۲ انجام شد و از آمار توصیفی (تعداد، درصد، میانگین و انحراف معیار) برای بررسی شاخص‌ها و تعیین مشخصات نمونه پژوهش و از آزمون تی مستقل و آنالیز واریانس یک‌طرفه برای مقایسه استرس ادراک‌شده و مؤلفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی دانشجویان به تفکیک عوامل جمعیت‌شناختی استفاده شد. از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی چندگانه برای سنجش ارتباط بین استرس ادراک‌شده و مؤلفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی در دانشجویان استفاده شد. سطح معناداری $P < 0/05$ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

میانگین سنی دانشجویان $21/9 \pm 5$ سال بود. ۱۲۶ نفر (۷۰/۸) از دانشجویان دختر و ۵۲ نفر (۲۹/۲) پسر بودند. ۶۲/۹ درصد از دانشجویان دانشجوی پرستاری و ۳۷/۱ درصد دانشجوی مامایی بودند و ۴۱/۶ درصد از شرکت‌کنندگان سابقه ابتلا به کرونا را ذکر کردند.

میانگین نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی در دانشجویان $110/2 \pm 16$ بود که خوب و بالا ارزیابی شد. بیشترین نمره مربوط به بُعد خودکارآمدی و کمترین نمره مربوط به بُعد تاب‌آوری بود. بیشتر دانشجویان (۹۷/۲ درصد) نمره بالایی از نظر سرمایه‌های روان‌شناختی کسب کردند. میانگین نمره کل استرس ادراک‌شده $24/4 \pm 10/3$ بود که در حد متوسط ارزیابی شد. بیشتر دانشجویان (۶۱/۸ درصد) استرس متوسطی را گزارش کردند (جدول شماره ۱).

تمایل و رضایت آگاهانه برای شرکت در مطالعه و اشتغال به تحصیل در سال سوم و چهارم (گذراندن دوران تحصیل در زمان پاندمی کووید-۱۹) بود. داده‌ها از اردیبهشت تا تیر سال ۱۴۰۱ با استفاده از پرسش‌نامه‌های برخط جمع‌آوری شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی، پرسش‌نامه استرس ادراک‌شده کوهن نسخه ۱۴ سؤالی (PSS-14) و پرسش‌نامه سرمایه‌های روان‌شناختی لوتانز بودند. پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل سن، جنس، وضعیت تأهل، سابقه ابتلا به کرونا، سابقه ابتلای خانواده به کرونا، سابقه مرگ به علت کرونا در خانواده و سابقه مراجعه به روان‌شناس به دلیل اختلالات استرس، افسردگی و اضطراب بود.

کوهن و همکاران در سال ۱۹۸۳ پرسش‌نامه استرس ادراک‌شده کوهن را طراحی کرده‌اند و برای سنجش استرس عمومی درک‌شده در ۱ ماه گذشته به کار می‌رود. این پرسش‌نامه شامل سؤالاتی در زمینه افکار و احساسات درباره حوادث استرس‌زا و همچنین نحوه کنترل، غلبه و کنار آمدن با فشار روانی و استرس‌های تجربه‌شده است. این پرسش‌نامه شامل ۱۴ سؤال ۵ گزینه‌ای در طیف لیکرت ۰ تا ۴ امتیاز است. سؤال‌های ۱، ۹، ۸، ۷، ۶، ۵ و ۴ به طور معکوس امتیازدهی می‌شود. کمترین امتیاز کسب‌شده ۰ و بیشترین نمره ۵۶ است. نمره بالاتر نشان‌دهنده استرس ادراک‌شده بیشتر است. در این مطالعه، نمرات ۰ تا ۱۷/۹۹ پایین، ۱۸ تا ۳۵/۹۹ متوسط و نمرات بالای ۳۶ استرس ادراک‌شده بالا در نظر گرفته شد. معروفی‌زاده و همکاران، روایی و پایایی مقیاس استرس ادراک‌شده در ایران را انجام دادند. پایایی آن به شیوه آلفای کرونباخ ۰/۹ گزارش شد [۱۷].

پرسش‌نامه سرمایه روان‌شناختی لوتانز شامل ۲۴ گویه و ۴ خرده‌مقیاس امیدواری، خوش‌بینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی است. هر خرده‌مقیاس شامل ۶ گویه است و آزمودنی‌ها به هر گویه در مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم) پاسخ می‌دهند [۱۸]. در این مطالعه، نمرات ۲۴ تا ۳۹/۹۹ پایین و

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و استرس ادراک‌شده در دانشجویان پرستاری و مامایی

متغیرها	میانگین $\pm$ انحراف معیار
امیدواری	$27/4 \pm 5/4$
خوش‌بینی	$27/9 \pm 4/4$
تاب‌آوری	$25/9 \pm 4/2$
خودکارآمدی	$28/8 \pm 4/5$
نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی	$110/2 \pm 16$
استرس ادراک‌شده	$24/4 \pm 10/3$

اعضای خانواده خود داشتند، به طور معناداری تاب‌آوری بالاتری را گزارش کردند ($P < 0/05$). همچنین نتایج مطالعه حاضر نشان داد دانشجویانی که سابقه مراجعه به روان‌شناس داشتند، به طور معناداری در تمام ابعاد سرمایه روان‌شناختی و نمره کل، نمرات پایین‌تری نسبت به سایر دانشجویان کسب کردند ($P < 0/05$). یافته‌ها اختلاف معناداری از نظر وضعیت تأهل و سابقه ابتلا به کرونا در نمره کل و مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی نشان نداد (جدول شماره ۲).

در مقایسه مؤلفه‌های سرمایه‌های روان‌شناختی بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آزمون آماری تی، اختلاف آماری معناداری در بُعد خوش‌بینی از نظر جنسیت نشان داد ($P < 0/05$). دانشجویان رشته مامایی به طور معناداری از تاب‌آوری و همچنین خوش‌بینی بالاتری نسبت به دانشجویان پرستاری برخوردار بودند ($P < 0/05$). دانشجویانی که در خانواده خود سابقه ابتلا به کرونا نداشتند، به طور معناداری امیدواری و خوش‌بینی بالاتری گزارش کردند ($P < 0/05$). دانشجویانی که سابقه مرگ به علت کرونا در

جدول ۲. مقایسه مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و استرس ادراک‌شده بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان پرستاری و مامایی ($n=178$)

متغیرها		تعداد (درصد)	میانگین $\pm$ انحراف معیار				
			امیدواری	خوش‌بینی	تاب‌آوری	خودکارآمدی	نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی
رشته تحصیلی	مامایی	۶۶ (۳۷/۱)	۲۸/۲ $\pm$ ۵/۷	۲۸/۸ $\pm$ ۴/۱	۲۷ $\pm$ ۴/۴	۲۹/۱ $\pm$ ۴/۷	۱۱۳/۲ $\pm$ ۱۶/۵
	پرستاری	۱۱۲ (۶۲/۹)	۲۷ $\pm$ ۵/۲	۲۷/۳ $\pm$ ۴/۴	۲۵/۳ $\pm$ ۴	۲۸/۷ $\pm$ ۴/۴	۱۰۸/۴ $\pm$ ۱۵/۵
		P	۰/۱	۰/۰۲	۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۰۲
جنس	مرد	۵۲ (۲۹/۲)	۲۶/۵ $\pm$ ۵/۸	۲۶/۷ $\pm$ ۴/۶	۲۵ $\pm$ ۴/۴	۲۸/۹ $\pm$ ۵	۱۰۷/۲ $\pm$ ۱۷/۳
	زن	۱۲۶ (۷۰/۸)	۲۷/۸ $\pm$ ۵/۲	۲۸/۴ $\pm$ ۴/۲	۲۶/۳ $\pm$ ۴/۱۵	۲۸/۸ $\pm$ ۴/۳۴	۱۱۱/۵ $\pm$ ۱۵/۳
		P	۰/۱	۰/۰۲	۰/۰۶	۰/۰۹	۰/۱
تأهل	مجرد	۱۶۳ (۹۱/۶)	۲۷/۴ $\pm$ ۵/۳	۲۷/۸ $\pm$ ۴/۳	۲۵/۹ $\pm$ ۴/۲	۲۸/۷ $\pm$ ۴/۳	۱۱۰ $\pm$ ۱۵/۷
	متأهل	۱۵ (۸/۴)	۲۷/۸ $\pm$ ۶/۲	۲۹/۲ $\pm$ ۴/۷	۲۵/۸ $\pm$ ۵/۲	۳۰/۲ $\pm$ ۶/۳	۱۱۳ $\pm$ ۱۹/۷
		P	۰/۸	۰/۰۲	۰/۰۸	۰/۰۲	۰/۰۴
سابقه ابتلا به کرونا	بله	۷۴ (۴۱/۶)	۲۶/۶ $\pm$ ۵/۵	۲۷/۲ $\pm$ ۴/۵	۲۶/۳ $\pm$ ۴/۵	۲۸/۲ $\pm$ ۵/۱	۱۰۸/۴ $\pm$ ۱۷/۲
	خیر	۱۰۴ (۵۸/۴)	۲۸ $\pm$ ۵/۳	۲۸/۴ $\pm$ ۴/۲	۲۵/۷ $\pm$ ۴	۲۹/۳ $\pm$ ۴/۹	۱۱۱/۵ $\pm$ ۱۵
		P	۰/۰۸	۰/۰۷	۰/۰۳	۰/۰۱	۰/۰۲
سابقه ابتلای خانواده به کرونا	بله	۱۱۶ (۶۵/۲)	۲۶/۷ $\pm$ ۵/۶	۲۷/۴ $\pm$ ۴/۵	۲۵/۹ $\pm$ ۴/۶	۲۸/۴ $\pm$ ۴/۷	۱۰۸/۴ $\pm$ ۱۶/۹
	خیر	۶۲ (۳۴/۸)	۲۸/۵ $\pm$ ۴/۹	۲۸/۸ $\pm$ ۴/۹	۲۶ $\pm$ ۴/۵	۲۹/۷ $\pm$ ۴	۱۱۳/۲ $\pm$ ۱۴/۹
		P	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۰۸	۰/۰۶	۰/۰۶
سابقه مرگ به علت کرونا در خانواده	بله	۱۵ (۸/۴)	۲۹/۶ $\pm$ ۳/۳	۲۹ $\pm$ ۳/۱	۲۷/۳ $\pm$ ۲/۳	۲۸/۸ $\pm$ ۲/۹	۱۱۵ $\pm$ ۸/۸
	خیر	۱۶۳ (۹۱/۶)	۲۷/۲ $\pm$ ۵/۵	۲۷/۸ $\pm$ ۴/۴	۲۵/۸ $\pm$ ۴/۳	۲۸/۹ $\pm$ ۴/۶	۱۰۹/۸ $\pm$ ۱۶/۵
		P	۰/۱	۰/۰۲	۰/۰۳	۰/۰۹	۰/۰۶
سابقه مراجعه به روان‌شناس	بله	۲۸ (۱۵/۷)	۲۴/۶ $\pm$ ۷	۲۵/۵ $\pm$ ۵/۴	۲۴/۳ $\pm$ ۶/۱	۲۶/۷ $\pm$ ۶/۴	۱۰۱/۳ $\pm$ ۲۲/۸
	خیر	۱۵۰ (۸۴/۳)	۲۷/۹ $\pm$ ۴/۹	۲۸/۳ $\pm$ ۴	۲۶/۲ $\pm$ ۴/۸	۲۹/۳ $\pm$ ۴/۹	۱۱۱/۹ $\pm$ ۱۴/۹
		P	۰/۰۲	۰/۰۰۲	۰/۰۱	۰/۰۴	۰/۰۲

خوش‌بینی سرمایه‌های روان‌شناختی، بُعد خودکارآمدی سرمایه‌های روان‌شناختی، مراجعه به روان‌شناس و بُعد تاب‌آوری سرمایه‌های روان‌شناختی، به ترتیب از عوامل پیشگویی‌کننده استرس در دانشجویان بودند. به گونه‌ای که به ازای هر بار افزایش در بُعد خوش‌بینی دانشجویان، میزان استرس ادراک‌شده ۰/۸۴ بار کاهش می‌یافت. دانشجویانی که از خودکارآمدی بالاتری برخوردار بودند، ۰/۶۸ بار استرس کمتری تجربه کرده بودند. دانشجویانی که سابقه مراجعه به روان‌شناس داشتند، در مقایسه با سایر دانشجویان ۵/۰۵ بار استرس بیشتری گزارش کردند. همچنین به ازای هر بار افزایش در تاب‌آوری دانشجویان، میزان استرس ادراک‌شده ۰/۳۹ بار کاهش می‌یافت. این عوامل توانستند ۳۲ درصد از تغییرات متغیر استرس ادراک‌شده را پیش‌بینی کنند (جدول شماره ۴).

در مقایسه استرس ادراک‌شده بر حسب ویژگی‌های جمعیت‌شناختی یافته‌ها از نظر جنسیت، وضعیت تأهل، رشته تحصیلی، سابقه ابتلا به کرونا و سابقه مرگ در خانواده اختلاف آماری معناداری نشان نداد. دانشجویانی که سابقه مراجعه به روان‌شناس داشتند، به‌طور معناداری استرس بالاتری گزارش کردند ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین دانشجویانی که سابقه ابتلا به کرونا در خانواده خود داشتند، به‌طور معناداری استرس بالاتری درک کرده بودند ($P < ۰/۰۵$) (جدول شماره ۲).

نتایج مطالعه حاضر همبستگی منفی و معنادار بین استرس ادراک‌شده و همه مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی نشان داد، به‌طوری که با افزایش سطح خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی در دانشجویان، استرس آن‌ها به شکل معناداری کاهش می‌یافت (جدول شماره ۳).

بر اساس نتایج آنالیز رگرسیون خطی چندگانه، بُعد

جدول ۳. ماتریکس همبستگی بین متغیرهای مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی و استرس ادراک‌شده در دانشجویان پرستاری و مامایی

r(P)						حیطه‌ها
استرس ادراک‌شده	نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی	خودکارآمدی	تاب‌آوری	خوش‌بینی	امیدواری	
-	-	-	-	-	۱	امیدواری
-	-	-	-	۱	۰/۷۴ (<۰/۰۰۱)	خوش‌بینی
-	-	-	۱	۰/۵۹ (<۰/۰۰۱)	۰/۶۱ (<۰/۰۰۱)	تاب‌آوری
-	-	۱	۰/۵۵ (<۰/۰۰۱)	۰/۶۶ (<۰/۰۰۱)	۰/۶۹ (<۰/۰۰۱)	خودکارآمدی
-	۱	۰/۸۴ (<۰/۰۰۱)	۰/۷۹ (<۰/۰۰۱)	۰/۸۷ (<۰/۰۰۱)	۰/۹۰ (<۰/۰۰۱)	نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی
۱	-۰/۵۰ (<۰/۰۰۱)	۰/۴۸ (<۰/۰۰۱)	-۰/۲۴ (<۰/۰۰۱)	-۰/۵۰ (<۰/۰۰۱)	-۰/۴۷ (<۰/۰۰۱)	استرس ادراک‌شده

جدول ۴. نتایج رگرسیونی خطی چندگانه استرس ادراک‌شده به‌عنوان متغیر وابسته در دانشجویان پرستاری و مامایی

متغیر پیش‌بین	R	R ²	Adj.R ²	F	df1	df2	B	SE	β	t	P
مدل	۰/۵۸	۰/۳۴	۰/۳۲	۲۲/۶	۴	۱۷۳	-	-	-	-	<۰/۰۰۱
Constant	-	-	-	-	-	-	۶۷	۵/۱	-	۱۲/۹	<۰/۰۰۱
خوش‌بینی	-	-	-	-	-	-	-۰/۸	۰/۲	-۰/۳	-۴	<۰/۰۰۱
خودکارآمدی	-	-	-	-	-	-	-۰/۶	۰/۱	-۰/۳	-۳/۵	<۰/۰۰۱
سابقه مراجعه به روان‌شناس	-	-	-	-	-	-	۵	۱/۷	۰/۱	۲/۸	۰/۰۰۵
تاب‌آوری	-	-	-	-	-	-	۰/۳	۰/۱	۰/۱	۲	۰/۰۴

بحث

در دانشجویان نیز نشان‌دهنده سرمایه‌های روان‌شناختی بالایی در دانشجویان بوده است [۸، ۲۵]. شاید بتوان مطلوب بودن سطح سرمایه‌های روان‌شناختی در دانشجویان علوم پزشکی را به این مسئله نسبت داد که آن‌ها در مقایسه با عموم جامعه از آینده شغلی نسبتاً مطمئنی برخوردارند و نسبت به آینده جایگاه اجتماعی خود امیدوارتر و خوش‌بین‌تر هستند. همچنین به دلیل آگاهی از روش‌های پیشگیری کمتر تحت تأثیر شایعات قرار می‌گیرند و به راهکارهای علمی نظیر واکسن برای کنترل شرایط باور بیشتری داشته و بیشتر در این شرایط تاب می‌آورند. مطالعه حاضر نشان داد دانشجویان دختر به‌طور معناداری نسبت به دانشجویان پسر از خوش‌بینی بالاتری برخوردار هستند. سایر مطالعات نیز نشان داده‌اند جنسیت می‌تواند از عوامل تأثیرگذار بر خوش‌بینی افراد باشد [۸، ۲۶].

شاید بتوان تفاوت در ویژگی‌های شخصیتی، ذهنی و شناختی دختران و پسران را عامل احتمالی اختلاف در سطح خوش‌بینی آن‌ها ذکر کرد. از دیگر یافته‌های مطالعه حاضر، بالاتر بودن تاب‌آوری و خوش‌بینی دانشجویان مامایی نسبت به دانشجویان پرستاری بود. مطالعه‌ای در این زمینه یافت نشد، اما علت آن می‌تواند حضور دانشجویان مامایی در محیط زایشگاه، ارتباط با مادر و نوزاد و صمیمیت ناشی از این ارتباط باشد، زیرا محیط در سطح تاب‌آوری و خوش‌بینی افراد مؤثر است.

در مطالعه حاضر، دانشجویانی که سابقه ابتلا به کرونا در خانواده خود داشتند، به‌طور معناداری خوش‌بینی پایین‌تری گزارش کردند. خوش‌بینی یک گرایش جهانی تعمیم‌یافته برای پیش‌بینی شرایط مطلوب در مقابل شرایط نامطلوب است که به فرد کمک می‌کند شرایط بد را پشت سر بگذارد [۱۰]. دانشجویان از لحاظ خوش‌بینی در سطوح مختلفی قرار می‌گیرند و احتمال می‌رود یا از قبل خوش‌بینی پایینی داشته‌اند یا به دلیل سطح مطلوب خوش‌بینی انتظار داشتند که شرایط بهبود یابد و پاندمی بدون درگیری نزدیکان پایان یابد، اما ابتلای افراد خانواده برخلاف شرایط مورد انتظار، موجب کاهش خوش‌بینی آن‌ها شده بود. علاوه بر این، دانشجویانی که سابقه مرگ به علت کرونا را در اعضای خانواده خود داشتند، به‌طور معناداری تاب‌آوری بالاتری گزارش کردند. تاب‌آوری فقط پشت سر گذاشتن فقدان و کنار آمدن با تجربیات دردناک نیست، بلکه شامل سازگاری مثبت نیز می‌شود، یعنی بازیابی مجدد توانایی رشد مثبت از طریق تجربه آشوب‌ها [۱۵].

بنابراین می‌توان گفت افرادی که تجربه فقدان به علت کرونا داشتند به دلیل سازگاری و رشد مثبت حاصل از طریق این تجربه دردناک تاب‌آوری بالاتری گزارش داده بودند. این مطالعه از نظر وضعیت تأهل و سابقه ابتلا به کرونا اختلاف آماری معناداری در نمره کل سرمایه‌های روان‌شناختی دانشجویان نشان نداد که با نتایج مطالعه ستوده اصل و همکاران هم‌راستا است [۲۶].

هدف این مطالعه، تعیین استرس ادراک‌شده و نقش پیش‌بینی‌کننده مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی (امیدواری، خوش‌بینی، تاب‌آوری و خودکارآمدی) در دانشجویان پرستاری و مامایی در دوران همه‌گیری کرونا بود. میانگین استرس ادراک‌شده دانشجویان در مطالعه حاضر، متوسط ارزیابی شد. این یافته با بسیاری از مطالعات مشابه که در پاندمی کرونا انجام شده، مشابه است [۱-۴]. هرچند استرس دانشجویان در حد بالا نبود، اما در قیاس با مطالعاتی که پیش از پاندمی کرونا انجام شده بود [۲۰]، میزان استرس در دانشجویان افزایش یافته بود و این مسئله از اهمیت بالایی برخوردار است. بحران کرونا علاوه بر اینکه به مدت ۲ سال مردم را تحت فشار روانی پیک‌های مختلف خود قرار داد، به همراه خود بحران‌های دیگری چون بحران دانش، بحران زندگی دیجیتال، ترس از آینده تحصیلی و از دست دادن دوستان و نزدیکان را ایجاد کرد که همه این‌ها سلامت روان دانشجویان را به مخاطره انداخت و تغییرات بسیاری در خلیات، خواست‌ها و نیازهای دانشجویان به وجود آورد. این فشارهای روانی و بحران‌ها در مجموع نرخ شیوع اختلالات روانی، از جمله استرس را افزایش داد. علاوه بر این، رشد اجتماعی و هویتی دانشجویان را به مخاطره انداخت. این عوامل باعث کاهش نشاط اجتماعی شد که در این میان دانشجویان علوم پزشکی، مخصوصاً دانشجویان پرستاری بیشترین آسیب را متحمل شدند [۱، ۳، ۷]. مسئله غربالگری، آزمایشات روان‌شناختی و همچنین بهبود مهارت‌های مقابله‌ای برای ارتقای سلامت روان دانشجویان پرستاری باید در اولویت قرار گیرد.

در این مطالعه از نظر جنسیت، وضعیت تأهل، رشته تحصیلی، سابقه ابتلا به کرونا و سابقه مرگ در خانواده اختلاف آماری معناداری مشاهده نشد. در مطالعات مشابهی که توسط گنجو و همکاران، شادفرد و همکاران و نیز الومر و همکاران انجام شده بود، بین استرس ادراک‌شده و اطلاعات جمعیت‌شناختی دانشجویان ارتباط معناداری یافت نشد [۲۱-۲۳]. در مطالعه حاضر، دانشجویان با سابقه ابتلا به کرونا در خانواده خود به‌طور معناداری استرس بالاتری درک کرده بودند. در مطالعات پورفرخ و همکاران و البی و همکاران نیز افراد با تجربه اخیر واقعه ناگوار، استرس بالاتری گزارش داده بودند [۲، ۲۴]. ابتلای نزدیکان به کووید-۱۹ و ترس از دست دادن آن‌ها بالقوه می‌تواند یک تجربه دردناک و تهدید درک‌شده‌ای باشد که استرس بالایی را به فرد تحمیل می‌کند.

نتایج مطالعه نشان داد میانگین سرمایه‌های روان‌شناختی دانشجویان خوب و بالاست و بیش از ۹۷ درصد سرمایه‌های روان‌شناختی بالایی داشتند. همسو با مطالعه حاضر، نتایج مطالعات رِن و همکاران در زمینه بررسی سرمایه‌های روان‌شناختی

معناداری بالاتر است [۲۱]. همچنین بر اساس مطالعه حاضر، دانشجویان با سابقه مراجعه به روان‌شناس، به‌طور معناداری در تمام ابعاد سرمایه‌های روان‌شناختی و نمره کل، نمرات پایین‌تری نسبت به سایر دانشجویان کسب کردند. قاضی و همکاران نیز به نتایج مشابهی دست یافتند [۳۰]. از آنجا که افراد با سطوح بالای سرمایه‌های روان‌شناختی از راه‌حل‌های جایگزین بیشتری استفاده می‌کنند؛ بنابراین از سلامت روان بالاتری برخوردار بوده و کمتر دچار بحران‌های روانی می‌شوند [۲۶].

مطالعه گلاستر و همکاران با هدف تعیین میزان انعطاف‌پذیری روان‌شناختی و عوامل تأثیرگذار بر آن انجام شد که نتایج آن حاکی از اثر کاهنده سرمایه‌های روان‌شناختی بر ارتباط بین استرس و افسردگی بود. در واقع، نتایج مطالعه آن‌ها نشان داد با بالا بودن سطح سرمایه‌های روان‌شناختی، استرس تأثیر کمتری بر افراد داشته و میزان بروز اختلال افسردگی در افراد به‌طور معناداری کاهش می‌یافت [۳۱]. می‌توان گفت سطوح پایین سرمایه‌های روان‌شناختی در افراد باعث می‌شود در مواجهه با چالش‌ها و شرایط پیش‌بینی‌نشده و ناشناخته‌ای چون پاندمی کووید-۱۹ استرس بیشتری را متحمل شوند.

نتیجه‌گیری

نتایج مطالعه حاضر نشان داد بیشتر دانشجویان از مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی بالایی برخوردار هستند و میانگین نمره سرمایه روان‌شناختی در تمام ابعاد در دانشجویان پرستاری و مامایی بالا ارزیابی شد. با این حال، بر اساس نتایج مطالعه حاضر دانشجویانی که سابقه مراجعه به روان‌شناس به دلیل مشکلات روانی در طی پاندمی کووید-۱۹ داشتند، به‌طور معناداری در تمام ابعاد سرمایه روان‌شناختی نمرات پایین‌تری گزارش کردند. همچنین بیشتر دانشجویان استرس متوسطی گزارش دادند.

نتایج مطالعه حاضر، همبستگی منفی و معنادار بین استرس ادراک‌شده و همه مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی نشان داد. به گونه‌ای که با افزایش سطح خودکارآمدی، امید، تاب‌آوری و خوش‌بینی در دانشجویان، استرس آن‌ها به شکل معناداری کاهش می‌یابد. همچنین این امر لزوم توجه به ابعاد روان‌شناختی دانشجویان را نشان می‌دهد؛ بنابراین مدیریت مشکلات روانی در دانشجویان برای بهره‌گیری هرچه بیشتر از سرمایه‌های روان‌شناختی و ارتقای سطح خودکارآمدی، امیدواری، خوش‌بینی و تاب‌آوری برای کنترل استرس ادراک‌شده در دانشجویان توصیه می‌شود.

از محدودیت‌های این پژوهش کم بودن تعداد دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش بود. هرچند نمونه‌گیری به روش سرشماری بوده است، با این حال تعدادی از دانشجویان برای شرکت در مطالعه تمایل نداشتند و حدود ۲۳ درصد از نمونه‌های واجد شرایط در مطالعه شرکت نکردند که می‌تواند بر نتایج مطالعه

نتایج مطالعه حاضر میان استرس ادراک‌شده و تمام مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی یک ارتباط منفی و معنادار نشان داد. طبق نتایج رگرسیون خطی چندگانه نیز بُعد خوش‌بینی سرمایه‌های روان‌شناختی، بُعد خودکارآمدی، مراجعه به روان‌شناس و بُعد تاب‌آوری، به ترتیب به‌عنوان مؤثرترین عوامل در پیشگویی استرس دانشجویان شناخته شدند و این عوامل توانستند ۳۲ درصد از تغییرات متغیر استرس ادراک‌شده را پیش‌بینی کنند. اگرچه درصد واریانس به‌دست‌آمده توسط مدل بالا نیست، اما همچنان می‌توان پیش‌بینی کرد که با ارتقای سطح سرمایه‌های روان‌شناختی استرس ادراک‌شده دانشجویان کاهش می‌یابد. هم‌راستا با مطالعه حاضر، مطالعه سان و همکاران نیز نشان داد با ارتقای سطح مؤلفه‌های سرمایه روان‌شناختی، استرس ادراک‌شده و پریشانی روان‌شناختی دانشجویان تا حد معناداری کاهش می‌یابد [۲۷].

مطالعه بیلل و همکاران نیز نشان داد خوش‌بینی و تاب‌آوری رابطه نزدیک و مستقیمی با تندرستی و سلامت روان دارند. خوش‌بینی سبب می‌شود فرد راه‌های متنوعی برای رسیدن به اهداف خود خلق کند. زمانی که فرد احساس می‌کند تسلط بیشتری بر شرایط موجود دارد، استرس کمتری تجربه می‌کند. علاوه بر این، مطالعه آن‌ها نشان داد خوش‌بینی با تأثیر مستقیم بر تاب‌آوری سبب تقویت آن شده و هر دو عامل در کنار هم سلامت روان را تقویت کرده و در کاهش استرس نقش مؤثر دارند [۲۸].

یافته‌های مطالعه گراوند نیز نشان داد خودکارآمدی رابطه معکوس با اضطراب کرونا دارد. قرارگیری دانشجویان در محیط تنش‌زای مراکز آموزشی-درمانی در دوران پاندمی، اضطراب مضاعفی بر آن‌ها وارد کرد و با توجه به اینکه نداشتن مهارت حل مسئله می‌تواند به بروز اضطراب و افسردگی در فرد بیانجامد، خودکارآمدی با تقویت باور فرد به توانایی خود در به ثمر رساندن کاری می‌تواند از استرس او بکاهد و آرامش و اعتماد به نفس بیشتری در او ایجاد کند [۲۹].

مراجعه به روان‌شناس از دیگر عوامل پیشگویی‌کننده استرس ادراک‌شده در دانشجویان بود و دانشجویان با سابقه مراجعه به روان‌شناس استرس بالاتری گزارش کردند. تجربه حوادث ناگوار، افزایش میزان مشکلات روزمره و استرس‌های ناشی از آن در درازمدت می‌تواند باعث ایجاد اضطراب، افسردگی، وسواس فکری و دیگر اختلالات روانی شود [۲، ۵، ۷]. وجود این اختلالات از دلایل عمده مراجعه به روان‌شناس است. در این موارد فرد در برابر تغییرات محیطی تأثیرپذیرتر است و قدرت پذیرش شرایط جدید و نابسامان ناشی از پاندمی کرونا در او کمتر شده و استرس بیشتری را از محیط درک می‌کند [۷].

نتایج مطالعه گنجو و همکاران نیز نشان داد استرس در افراد با سابقه اختلالات روانی در مقایسه با سایر افراد به‌طور

تأثیرگذار باشد. انجام پژوهش مشابه در محیط‌های بزرگ‌تر که ممکن است نتایج متفاوتی ارائه دهد، پیشنهاد می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

همه مراحل و روند اجرایی این مطالعه، پس از تصویب در معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز و تأیید کمیته اخلاق با کد (IR.AJUMS.REC.1400.633) اجرا شد.

حامی مالی

این مقاله با حمایت مالی کمیته تحقیقات دانشجویی و معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

طرح مطالعه، نظارت بر مطالعه و آنالیز داده‌ها: مهرناز احمدی؛ جمع‌آوری داده‌ها: شقایق صالحی و نگار لیلتن؛ نگارش مقاله: شقایق صالحی، نگار لیلتن و مهرناز احمدی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از کمیته تحقیقات دانشجویی و معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز برای حمایت مالی از این مطالعه قدردانی می‌شود. همچنین پژوهشگران این مطالعه از دانشجویان پرستاری و مامایی برای همکاری صمیمانه، تقدیر و تشکر می‌کنند.

References

- [1] Cooke JE, Eirich R, Racine N, Madigan S. Prevalence of post-traumatic and general psychological stress during COVID-19: A rapid review and meta-analysis. *Psychiatry Res.* 2020; 292:113347. [DOI:10.1016/j.psychres.2020.113347] [PMID] [PMCID]
- [2] Pourfarrokhi P, Kkermani M, Jamali J. [Assessment of the level of perception stress of students of Mashhad University of Medical Sciences about COVID19 in 2020 (Persian)]. *Horiz Med Educ Dev.* 2020; 11(2):66-76. [DOI:10.22038/hmed.2020.49975.1050]
- [3] AlAteeq DA, Aljhani S, AlEesa D. Perceived stress among students in virtual classrooms during the COVID-19 outbreak in KSA. *J Taibah Univ Med Sci.* 2020; 15(5):398-403. [DOI:10.1016/j.jtumed.2020.07.004] [PMID] [PMCID]
- [4] Çimen İD, Alvur TM, Coşkun B, Şükür NEÖ. Mental health of Turkish medical students during the COVID-19 pandemic. *Int J Soc Psychiatry.* 2022; 68(6):1253-62. [DOI:10.1177/00207640211066734] [PMID]
- [5] Virgă D, Baci EL, Lazăr TA, Lupşa D. Psychological capital protects social workers from burnout and secondary traumatic stress. *Sustainability.* 2020; 12(6):2246. [DOI:10.3390/su12062246]
- [6] Luthans F, Luthans KW, Luthans BC. Positive psychological capital: Beyond human and social capital. *Bus Horiz.* 2004; 47(1):45-50. [DOI:10.1016/j.bushor.2003.11.007]
- [7] Mubarak N, Safdar S, Faiz S, Khan J, Jaafar M. Impact of public health education on undue fear of COVID-19 among nurses: The mediating role of psychological capital. *Int J Ment Health Nurs.* 2021; 30(2):544-52. [DOI:10.1111/inm.12819] [PMID] [PMCID]
- [8] Ren X, Wu D, He P, Luo W, Zhao J, Cen Y, et al. The positive psychological capital and its influencing factors among university students during the COVID-19 pandemic. 2022; [Unpublished]. [DOI:10.21203/rs.3.rs-1804146/v1]
- [9] Sukan S. The relationship between hope and perceived stress in teacher candidates. *Int J High Educ.* 2019; 8(2):1-6. [DOI:10.5430/ijhe.v8n2p1]
- [10] Pathak R, Lata S. Optimism in relation to resilience and perceived stress. *J Psychosoc Res.* 2018; 13(2):359-67. [DOI:10.32381/JPR.2018.13.02.10]
- [11] Bandadi L, Chamkal N, Belbachir S, Ahami AOT. Perceived stress among Moroccan nurses student: Effect of the emotional self-efficacy. *Public Health Educ Train.* 2020; 8(E):156-61. [DOI:10.3889/oamjms.2020.3899]
- [12] Bandura A. Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychol Rev.* 1977; 84(2):191-215. [PMID]
- [13] Safarizadeh Mm, Tirgari B, Rodi Rasht Abadi OS, Heidarzadeh A, Azizzadeh forouzi M. [Study of clinical self-efficacy and belongingness to clinical environment in undergraduate nursing students of Razi School of Nursing and Midwifery, Kerman University of Medical Sciences 2017-2017 (Persian)]. *J Nurs Educ.* 2019; 7(6):31-8. [Link]
- [14] Ghaffari F, Fotoukian Z, Hosseini SJ, Mahmoudian A. [The relationship between resiliency and attachment styles with academic self-efficacy among nursing students of Babol Medical Sciences University in Academic year of 2016-2017 (Persian)]. *Iran J Med Educ.* 2019; 19:231-8. [Link]
- [15] Saadat S, Davarpanah SH, Saeedpour F, Samiee F. [The role of psychological capital (ie, hope, optimism, self-efficacy, resilience) in student's academic commitment (Persian)]. *Educ Strategy Med Sci.* 2019; 12(3):1-11. [Link]
- [16] Tabe Bordbar F, Esmaeili M, Amiri M. [Predicting coronary anxiety based on cognitive emotion regulation strategies, psychological stubbornness, and resilience (Persian)]. *J Res Educ Sci.* 2022; 15(55):16-28. [Link]
- [17] Maroufizadeh S, Zareian A, Sigari N. [Psychometric properties of the 14, 10 and 4-item "perceived stress scale" among asthmatic patients in Iran (Persian)]. *Payesh.* 2014; 13(4):457-65. [Link]
- [18] Luthans F, Avolio BJ, Avey JB, Norman SM. Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Pers psychol.* 2007; 60(3):541-72. [DOI:10.1111/j.1744-6570.2007.00083.x]
- [19] Shokri O, Mahdavian P, Khodaei A. [Factor structure, reliability and measurement invariance of the Psychological Capital Questionnaire for Iranian male and female teachers (Persian)]. *Res Sch Virtual Learn.* 2020; 8(1):21-34. [DOI:10.30473/etl.2020.52725.3215]
- [20] Voss C, Shorter P, Weatrowski G, Mueller-Coyne J, Turner K. A comparison of anxiety levels before and during the COVID-19 pandemic. *Psychol Rep.* 2022; 3:332941221093250. [DOI:10.1177/00332941221093250] [PMID] [PMCID]
- [21] Ganjoo M, Farhadi A, Baghbani R, Daneshi S, Nemati R. Association between health locus of control and perceived stress in college student during the COVID-19 outbreak: A cross-sectional study in Iran. *BMC Psychiatry.* 2021; 21(1):529. [DOI:10.1186/s12888-021-03543-1] [PMID] [PMCID]
- [22] Alomar M, Palaian S, Shanableh S. Perceived stress and quality of life among final-year pharmacy students in the united arab emirates during COVID-19 pandemic lockdown. *Adv Med Educ Pract.* 2021; 12:1361-9. [DOI:10.2147/AMEP.S324274] [PMID] [PMCID]
- [23] Shadfard Z, Taghizadeganazadeh M, Pournouroz N, Maarefi F, Badipeymaiejahromi Z. [Investigating the role of self-esteem, happiness and hospital's ethical climate in predicting perceived stress of paramedical students (Persian)]. *Res Med Educ.* 2020; 12(3):44-54. [DOI:10.52547/rme.12.3.44]
- [24] Elbay RY, Kurtuluş A, Arpacioğlu S, Karadere E. Depression, anxiety, stress levels of physicians and associated factors in Covid-19 pandemics. *Psychiatry Res.* 2020; 290:113130. [DOI:10.1016/j.psychres.2020.113130] [PMID] [PMCID]
- [25] Ren L, Luo C, Cheng H, Liu Y, Meng R. Investigation and statistical analysis of college students' psychological capital. Paper presented at: 2019 International Conference on Biotechnology and Bioengineering (9th ICBB). 28 September 2019; Poznan, Poland. [DOI:10.1063/5.0020726]